

КЕРІВНИКУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ПРАВОВІ НОРМИ УПРАВЛІННЯ В ТЕСТОВИХ ЗАВДАННЯХ

У розбудові української держави винятково важлива роль належить професійно-технічній освіті, високий рівень розвитку якої є важливим чинником успішного вирішення проблем державотворення в умовах глобалізації, євроінтеграції, національної самоідентифікації. Система професійно-технічної освіти глибоко проникає як у соціальну, так і в економічну, правову сфери, виходить на ринки праці, товарів, послуг і капіталу, тому переживає процеси перетворення, які зумовлені, з одного боку, безперервною спонтанною адаптацією до змінних умов зовнішнього середовища, з іншого – суперечністю реформ. Водночас економічні та політичні перетворення в Україні об'єктивно вимагають від системи професійно-технічної освіти визначення основних напрямів розвитку механізмів адаптації в сучасних соціально-економічних умовах, розв'язання проблем перебудови організаційної структури та форм її управління, кадрового забезпечення.

Ефективність функціонування системи професійно-технічної освіти, у першу чергу залежить від його управлінського потенціалу. Управлінська діяльність керівників системи професійно-технічної освіти має бути одним із основних чинників забезпечення випереджувального розвитку цієї системи, спрямованої на максимальне задоволення освітніх потреб особистості, вітчизняної економіки у кваліфікованих робітниках. Їх організована, планомірна і системна управлінська діяльність в соціально-економічній системі професійно-технічної освіти, пов'язана з цілеспрямованою реалізацією специфічних управлінських функцій (проекування, моделювання, планування, організація, регулювання, координація, мотивування, контролювання, оцінювання) на основі пізнання, усвідомлення і використання об'єктивних законів і закономірностей конкретної організації (установи, навчального закладу) в інтересах забезпечення її оптимального функціонування та постійного підвищення ефективності.

Забезпечення дотримання вимог законодавства, кваліфікованого його застосування вимагає підвищення правової компетентності керівника ПТНЗ, яка стає обов'язковим компонентом його загальнопрофесійної компетентності. Інколи доводиться спостерігати, як посадові особи, освічені, фахово підготовлені, з розвиненими професійними, управлінськими здібностями, зазнають матеріальних, моральних збитків, оскільки не володіють необхідним рівнем правових знань.

В управлінській діяльності сучасного керівника професійно-технічного навчального закладу особливе місце займають *законодавчі акти України з питань освіти*. Знання правових норм управління, організації і діяльності навчального закладу є обов'язковою складовою управлінської

компетентності керівника ПТНЗ.

На нашу думку, пропоновані тестові завдання допоможуть керівникові ПТНЗ осмислити нормативні акти України з питань освіти, більш ґрунтовно засвоїти правові норми з питань освіти та підвищити їх дієвість, обрати самостійний простір для пошуків інформації та відповідей на складні питання правового забезпечення діяльності професійно-технічного навчального закладу. Тестові завдання охоплюють усі розділи Закону України «Про професійно-технічну освіту», який визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку системи професійно-технічної освіти.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Комплекс педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури – це:

- а) професійна освіта;
- б) професійно-технічна освіта;
- в) професійно-технічне навчання;
- г) первинна професійна підготовка.

2. Здобуття початкових професійних знань, умінь особами, які раніше не мали робітничої професії – це:

- а) допрофесійна підготовка;
- б) первинна професійна підготовка;
- в) перепідготовка робітників;
- г) підвищення кваліфікації робітників.

3. Здобуття професійно-технічної освіти особами, які раніше не мали робітничої професії, або спеціальності іншого освітньо-кваліфікаційного рівня, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації, необхідний для продуктивної професійної діяльності – це:

- а) допрофесійна підготовка;
- б) первинна професійна підготовка;
- в) перепідготовка робітників;
- г) підвищення кваліфікації робітників.

4. Професійно-технічне навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку – це:

- а) допрофесійна підготовка;
- б) первинна професійна підготовка;
- в) перепідготовка робітників;

г) підвищення кваліфікації робітників.

5. Професійно-технічне навчання робітників, що дає можливість розширювати і поглиблювати раніше здобуті професійні знання, уміння і навички на рівні вимог виробництва чи сфери послуг – це:

- а) допрофесійна підготовка;
- б) первинна професійна підготовка;
- в) перепідготовка робітників;
- г) підвищення кваліфікації робітників.

Розділ II УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

1. У компетенції якого органу державного управління ПТО є створення міжгалузевих рад з ПТО?

- а) спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері ПТО;
- б) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані ПТНЗ;
- в) Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій та створених ними органів управління ПТО;
- г) всіх перерахованих.

2. Організація здійснення державної політики в галузі ПТО у підпорядкованих ПТНЗ належить до повноважень:

- а) спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері ПТО;
- б) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані ПТНЗ;
- в) Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій та створених ними органів управління ПТО;
- г) міжгалузевої ради з професійно-технічної освіти.

3. Загальне управління навчально-виробничою, навчально-виховною, навчально-методичною, фінансово-економічною, господарською діяльністю державних ПТНЗ, консультування, подання методичної допомоги навчальним закладам інших форм власності та підпорядкування належить до повноважень:

- а) спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері ПТО;
- б) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані ПТНЗ;
- в) Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і

Севастопольської міських державних адміністрацій та створених ними органів управління ПТО;

г) міжгалузевої ради з професійно-технічної освіти.

4. Визначення перспектив та напрямів розвитку підпорядкованих ПТНЗ належить до повноважень:

а) спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері ПТО;

б) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані ПТНЗ;

в) Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій та створених ними органів управління ПТО;

г) міжгалузевої ради з професійно-технічної освіти.

5. Розробка проектів законів, державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ належить до повноважень:

а) спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері ПТО;

б) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані ПТНЗ;

в) Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій та створених ними органів управління ПТО;

г) міжгалузевої ради з професійно-технічної освіти.

Розділ III

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

1. Професійно-технічні навчальні заклади незалежно від форм власності та підпорядкування розпочинають діяльність, пов'язану з підготовкою кваліфікованих робітників та наданням інших освітніх послуг:

а) відповідно до соціально-економічних потреб держави чи окремого регіону;

б) за наявності необхідної матеріально-технічної і навчально-методичної бази;

в) за наявності відповідних педагогічних працівників;

г) після отримання ліцензії.

2. Чи можуть бути засновниками професійно-технічних навчальних закладів громадяни України:

а) ні, тільки центральні та місцеві органи виконавчої влади;

б) ні, тільки підприємства, установи, організації та їх об'єднання незалежно від форм власності та підпорядкування;

в) так.

3. Чи можуть професійно-технічні навчальні заклади засновані спільно з іноземними фірмами, установами, організаціями та іноземцями?

- а) так, якщо це не суперечить законодавству;
- б) ні;
- в) тільки з дозволу Міністерства закордонних справ.

4. Визначення та рекомендації щодо кандидатур на посаду директора професійно-технічного навчального закладу вирішують у межах своїх повноважень:

- а) міністерства, яким підпорядковані ПТНЗ;
- б) центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані ПТНЗ;
- в) обласні державні адміністрації та створені ними органи управління ПТО;
- г) загальні збори (конференція) колективу навчального закладу.

5. Директор державного професійно-технічного навчального закладу звітує перед загальними зборами (конференцією) колективу навчального закладу:

- а) щомісяця;
- б) щоквартально;
- в) щорічно;
- г) по закінченню контракту.

Розділ IV

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

1. Загальнотехнічна, професійно-теоретична підготовка здійснюється в:

- а) спеціалізованих навчальних кабінетах;
- б) лабораторіях;
- в) навчальних майстернях;
- г) навчально-виробничих підрозділах.

2. Професійно-практична підготовка проводиться у:

- а) спеціалізованих навчальних кабінетах;
- б) лабораторіях;
- в) навчальних майстернях;
- г) навчально-виробничих підрозділах.

3. Встановіть відповідність між видами професійної підготовки та формами, у яких вони проводяться:

<i>Вид професійної підготовки</i>	<i>Форми</i>
А) професійно-теоретична	1) урок 2) лекція 3) теоретичний семінар 4) урок виробничого навчання 5) практичний семінар 6) виробнича практика на робочих місцях на виробництві

Б) професійно-практична	7) лабораторно-практичне заняття 8) індивідуальне заняття учнів 9) реферат 10) розрахункова робота 11) курсовий проект 12) переддипломна практика на виробництві чи в сфері послуг 13) дипломний проект 14) навчальна екскурсія 15) урок виробничого навчання в сфері послуг
-------------------------	--

4. Форми та періодичність проміжного контролю визначаються:

- а) педагогічним працівником;
- б) навчальним планом;
- в) органами управління освітою;
- г) засновниками.

5. Тривалість навчального семестру визначається:

- а) Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України;
- б) органами управління професійно-технічною освітою;
- в) адміністрацією навчального закладу;
- г) навчальним планом.

Розділ V

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

1. Нормативно-правовим актом про організацію професійно-технічної освіти є:

- а) державний стандарт;
- б) державний перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ;
- в) національні кваліфікаційні вимоги.

2. Державний перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах розробляється:

- а) спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти;
- б) міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані професійно-технічні навчальні заклади;
- в) Міністерством праці та соціальної політики України;
- г) Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України.

3. Державний перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах затверджується:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) Міністерством праці та соціальної політики України;
- в) Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України;
- г) Міністерством економіки України.

4. Сукупність державних вимог до змісту професійно-технічної освіти, рівня кваліфікації випускника професійно-технічного навчального закладу,

основних обов'язкових засобів навчання та освітнього рівня вступників визначається як:

- а) освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу;
- б) державний стандарт професійно-технічної освіти;
- в) навчальний план підготовки кваліфікованого робітника;
- г) навчальна програма з професійно-практичної підготовки.

5. Сукупність вимог, що визначають професійні знання, уміння та навички випускника професійно-технічного навчального закладу визначається як:

- а) освітньо-кваліфікаційна характеристика;
- б) державний стандарт професійно-технічної освіти;
- в) навчальний план підготовки кваліфікованого робітника;
- г) навчальна програма з професійно-практичної підготовки.

Розділ VI

СУБ'ЄКТИ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

1. Чи зараховується до трудового стажу учня, слухача час навчання у професійно-технічному навчальному закладі?

- а) так;
- б) ні;
- в) залежить від спеціальності учня, слухача.

2. Час навчання учня, слухача у ПТНЗ зараховується в стаж роботи за спеціальністю, що дає право на пільги, встановлені для відповідної категорії працівників, якщо перерва між днем закінчення навчання і днем зарахування на роботу за набутою професією не перевищує:

- а) 10 днів;
- б) 1 місяця;
- в) 2 місяців;
- г) 3 місяців.

3. Випускникам професійно-технічних навчальних закладів денної форми навчання, надається оплачувана відпустка підприємством, установою, організацією протягом перших трьох місяців роботи в ньому, після навчання протягом:

- а) 9 і більше місяців;
- б) 10 і більше місяців;
- в) надається незалежно від терміну навчання;
- г) не надається.

4. Випускникам професійно-технічних навчальних закладів денної форми навчання, які навчалися 10 і більше місяців, надається оплачувана відпустка підприємством, установою, організацією протягом перших:

- а) 2 місяців роботи;

- б) 3 місяців роботи;
- в) 4 місяців роботи;
- г) 5 місяців роботи.

5. Тривалість щорічної основної відпустки випускників віком до 18 років становить:

- а) 24 календарних дні;
- б) 31 календарний день;
- в) 35 календарних дні;
- г) відповідно до встановленої на підприємстві для робітників відповідної професії, спеціальності, посади.

Розділ VII ОСОБЛИВИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ УЧНІВ, СЛУХАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

1. Хто має право на особливий соціальний захист в галузі професійно-технічної освіти?

- а) діти-сироти, діти, які залишились без піклування батьків, та учні, слухачі, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС;
- б) інваліди, діти-сироти, діти, які залишились без піклування батьків, та учні, слухачі, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС;
- в) інваліди, діти, які залишились без піклування батьків, та учні, слухачі, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС;
- г) інваліди, діти-сироти, учні, слухачі, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

2. Хто має переважне право на зарахування до професійно-технічних навчальних закладів за інших рівних умов?

- а) інваліди,
- б) діти-сироти;
- в) діти, які залишились без піклування батьків;
- г) учні, слухачі, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

3. За яких умов здійснюється професійна підготовка або перепідготовка інвалідів?

- а) в межах обсягів державного замовлення;
- б) з урахуванням медичних показань і протипоказань для наступної трудової діяльності;
- в) згідно з висновками спеціалістів медико-соціальної експертної комісії;
- г) за рішенням педагогічної ради.

4. Обрання форм і методів професійної підготовки інвалідів проводиться

згідно з:

- а) урахуванням медичних показань і протипоказань для наступної трудової діяльності;
- б) за рішенням педагогічної ради;
- в) висновками спеціалістів медико-соціальної експертної комісії;
- г) досвідом майстра виробничого навчання.

5. Пенсія і стипендія виплачуються інвалідам у період навчання:

- а) тільки стипендія;
- б) пенсія і 50 % стипендія;
- в) 50 % пенсія і 50 % стипендія;
- г) в повному розмірі.

Розділ VIII

ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ

1. До педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів та установ професійно-технічної освіти належать:

- 1) викладач;
- 2) старший викладач;
- 3) педагог з професійного навчання;
- 4) вихователь;
- 5) майстер виробничого навчання;
- 6) старший майстер;
- 7) старший майстер виробничого навчання;
- 8) асистент;
- 9) інструктор виробничого навчання;
- 10) методист;
- 11) практичний психолог;
- 12) соціальний педагог;
- 13) доцент;
- 14) керівник фізичного виховання;
- 15) декан;
- 16) керівник професійно-технічного навчального закладу;
- 17) керівник науково-методичної установи;
- 18) заступник керівника навчально-методичної установи.

2. Чим визначаються вимоги до педагогічного працівника?

- а) посадовою інструкцією;
- б) статутом навчального закладу;
- в) функціональними компетенціями;
- г) кваліфікаційною характеристикою.

3. Кваліфікаційна характеристика педагогічного працівника затверджується:

- а) Кабінетом Міністрів України;
- б) Міністерством праці та соціальної політики України;

- в) Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України;
- г) Міністерством економіки України.

4. Періодичність обов'язкової атестації педагогічного працівника та порядок її проведення встановлюються:

- а) спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти;
- б) міністерствам, яким підпорядковані ПТНЗ;
- в) рішенням педагогічної ради ПТНЗ;
- г) засновником професійно-технічного навчального закладу.

5. Підставою для присвоєння педагогічному працівникові відповідної категорії є рішення:

- а) засновника навчального закладу;
- б) директора навчального закладу;
- в) педагогічної ради ПТНЗ;
- г) атестаційної комісії.

Розділ ІХ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ У ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

1. Чи можуть зменшуватися або припинятися за наявності інших джерел фінансування обсяги бюджетного фінансування державних ПТНЗ та установ професійно-технічної освіти?

- а) не можуть;
- б) можуть;
- в) за рішенням обласного органу управління професійно-технічною освітою.

2. За яких умов атестовані професійно-технічні навчальні заклади не державної форми власності можуть фінансуватися з Державного бюджету України:

- а) за рішенням обласного органу управління професійно-технічною освітою;
- б) отримання державного замовлення на первинну професійну підготовку молоді;
- в) якщо розташовані у сільській місцевості і селища міського типу;
- г) якщо навчаються діти-сироти і діти, які залишилися без піклування батьків.

3. Скільки відсотків заробітної плати за виробниче навчання і виробничу практику учнів, слухачів ПТНЗ направляється на рахунок навчального закладу для здійснення його статутної діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, на соціальний захист учнів, слухачів, проведення культурно-масової і фізкультурно-спортивної роботи?

- а) 50 %;
- б) 40 %;
- в) 10 %;
- г) 5 %.

4. Чи можуть бути вилучені з рахунку державного ПТНЗ чи установи професійно-технічної освіти не використані в поточному році бюджетні та позабюджетні кошти?

- а) не можуть;
- б) можуть;
- в) можуть, за рішення обласного органу управління професійно-технічною освітою;
- г) не можуть, крім випадків, передбачених законодавством.

5. Фінансування професійно-технічної підготовки робітників, соціальний захист учнів, слухачів та педагогічних працівників у державних ПТНЗ, у межах обсягів державного замовлення, здійснюються на _____ основі за рахунок коштів Державного бюджету України.

Література

1. Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти : офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 404 с.
2. Свистун В.І. Керівнику професійно-технічного навчального закладу : правові норми управління в тестових завданнях : навчально-методичний посібник для керівників установ ПТО, директорів ПТНЗ / Свистун В.І. – К., 2012. – 32 с.